

УДК 330.1(477)

І.П. МОЙСЕЄНКО,
доктор економічних наук, доцент
Львівського державного університету
внутрішніх справ

М.І. ФЛЕЙЧУК,
доктор економічних наук, доцент
Львівського державного університету
внутрішніх справ

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

У статті розглядається концепція економічної безпеки держави на основі інноваційного сталого розвитку регіонів як основа парадигми сучасного антикризового управління економікою країни. Обґрунтовано необхідність розробки єдиної державної стратегії на основі використання положень теорії безпеки та теорії криз, принципів гармонійного та інноваційного розвитку регіонів в умовах техноглобалізму.

Ключові слова: *сталий розвиток, сталий інноваційний розвиток, механізм антикризового регулювання, інтелектуальний потенціал.*

Актуальність. Економіка України перебуває під значним впливом держави, що здатна суттєво змінювати хід економічного циклу, характер економічної динаміки, глибину і частоту криз, тривалість фаз циклу і співвідношення між ними. За активного впливу держави видозмінюється самий механізм циклічного руху. Завдяки державному регулюванню пом'якшуються циклічні коливання. Державна політика регулювання кризових ситуацій полягає в мінімізації економічного й соціального збитку, викликаного дією світової і національної економічних криз та реалізації стратегії розвитку на основі концепції економічної безпеки держави.

У сучасних умовах полікритеріальність економічного розвитку обумовлює і множинність форм існування, коли кризи, загрози, катастрофи стають нормою суспільно-економічного розвитку. В такій ситуації актуальним стає завдання передбачення цих неминучих негативів розвитку, розробки заходів їхнього пом'якшення та забезпечення економічної безпеки держави в умовах економічної нестабільності.

Особливої гостроти набуває актуальність теоретичних досліджень економічної безпеки та розробок прикладних інструментів її забезпечення для економік, які потребують проведення революційних за сутністю, глибоких за масштабістю трансформацій соціально-економічної системи і суспільного ладу в історично короткий відрізок часу. Необхідність таких досліджень визначається:

- потребою держави в науково-методичному забезпеченні процесу вирішення проблем щодо гарантування економічної безпеки держави та трансформації економіки на засадах концепції сталого розвитку;
- нерівномірністю соціально-економічного розвитку регіонів, що викликає нерівномірним розподілом факторів виробництва;
- потребами узгодження соціальної, економічної і екологічної складових розвитку країни.

Негативні тенденції, що склалися у виробничій та інноваційній сфері (старіння основних фондів і технологічного оснащення, втрата кваліфікованих кад-

рів, падіння показників інноваційної діяльності тощо), можуть призвести в найближчі роки до нової системної кризи вітчизняної економіки. Тому енергійний перехід на інноваційну модель сталого розвитку – об’єктивно єдиний шанс уникнути такої кризи й досягти позитивних для всього суспільства результатів [6].

Актуальність теоретичних досліджень та розробок прикладних інструментів сталого інноваційного зростання національної економіки набуває особливо значення в умовах необхідності виходу з кризи, зростання попиту на обмежені ресурси та необхідності формування нової стратегії економічної безпеки.

Концепція сталого та гармонійного розвитку регіонів України повинна розглядатись як основа економічної безпеки держави та одна з основних парадигм сучасного управління суспільним розвитком.

Огляд літератури. З теоретичного погляду можна окреслити такі відносно самостійні теоретико-методичні підходи до дослідження проблем економічної безпеки:

– теорія катастроф, прихильники якої концентрують свою увагу на аналізі фундаментальних загроз суспільному розвитку і обґрунтуванні способів виходу з кризи, а також на пізнанні механізмів катастроф соціального характеру (І. Зіман, Е. Ласло, Т. Оліва та ін.);

– теорія ризиків, у межах якої здійснюють аналіз, класифікацію та вивчення наслідків різноманітних ризиків, що виникають у соціально-економічній діяльності (Р. Дембо, Дж. Кларк, Ф. Найт та ін.);

– теорія конфліктів, в основі якої лежать уявлення про формування, розвиток та вирішення конфліктів між індивідами, групами, організаціями, структурами влади (Дж. Бертон, К. Боулдінг, Р. Дарендорф, А. Дмитрієв, Т. Парсонс та ін.);

– теорія упорядкування та самоорганізації різноманітних систем, що спрямована на пошук внутрішніх ресурсів виходу з кризи та розвитку (Л. Барталанфі, І. Блауберг, Н. Мойсєєв, І. Прігожин, Г. Хакен та ін.) [10, с. 2].

За останні півтора сторіччя сформувалися три основні підходи економістів-теоретиків до того, що слід вважати головною загрозою національній економічній безпеці і як їй протидіяти (табл. 1): 1) камералістська концепція захисту зовнішньоекономічної безпеки (з середини XIX ст.); 2) кейнсіанська концепція захисту від внутрішніх макроекономічних загроз (з другої третини XX ст.); 3) інституціональна концепція захисту від адміністративних бар’єрів (з кінця XX ст.) [12, с. 115].

Таблиця 1

Еволюція парадигм тлумачення національної економічної безпеки

Характеристика парадигми	Камералістська ¹ концепція	Кейнсіанська концепція	Інституційна концепція
Час виникнення, основоположник концепції	40-ві роки XIX ст., Ф. Ліст	30-ті роки XX ст., Дж. М. Кейнс	80-ті роки XX ст., Е. де Сото
Розуміння головної загрози національній економічній безпеці	Конкуренція чи інші дії зарубіжних країн	«Провали» ринку – нестабільність економічного зростання, безробіття, інфляція	«Провали» держави – адміністративні бар’єри, пошук ренти
Мета підвищення національної економічної безпеки	Економічна незалежність	Економічна і соціальна стабільність	«Верховенство права», захист прав власності

¹Сукупність наукових теорій XIX ст., присвячених проблемам національної економіки.

Продовження табл. 1

Характеристика парадигми	Камералістська ¹ концепція	Кейнсіанська концепція	Інституційна концепція
<i>Інструменти підвищення рівня національної економічної безпеки</i>	<i>Протекціоністська торгова політика</i>	<i>Державне регулювання виробництва, зайнятості та грошового обігу, боротьба з тіньовою економікою</i>	<i>Зниження рівня платежів та послаблення реєстраційних процедур, боротьба з бюрократією і корупцією</i>

Складено за: [11, с. 17].

Три основні парадигми національної економічної безпеки – камералістська, кейнсіанська та інституційна – не заперечують, а взаємодоповнюють одна одну. Реальні або потенційні загрози національній економіці окремої країни можуть створюватися й зарубіжними конкурентами (на що звертав увагу Ф. Ліст), і «провалами ринку» (що зазначав Дж.М. Кейнс), і «провалами держави» (як вважав Е. де Сото). Завдання національної політики полягає в тому, щоб відобразити об'єктивно найбільш небезпечні загрози, не розпилюючи обмежені ресурси на протидію абсолютно всім видам загроз.

Розвиток наукових досліджень з економічної безпеки передбачає врахування таких характерних рис країни: вигідне транзитне геополітичне розміщення; достатньо високий науково-освітній потенціал; виробничі можливості промисловості (насамперед, видобувної і переробної сфер); потенційні можливості агропромислового комплексу тощо.

Особливості формування науково-методичного інструментарію економічної безпеки України визначаються такими чинниками:

а) усі види діяльності щодо економічної безпеки суспільства мають багатодисциплінарний взаємопов'язаний характер, тому створення системи безпеки передбачає тісну інтеграцію різноманітних наук в загальній теорії безпеки;

б) випадковий характер (стохастичність) і невизначеність (ентропійність) соціально-економічних процесів породжують необхідність використання відповідного інструментарію вимірювання їх впливу на процеси життєдіяльності суб'єктів економіки (теорії конфліктів і катастроф, теорії компромісів і ризиків тощо).

Виникнення проблем безпеки викликане загрозами суб'єктивно-функціонального порядку, які обумовлені:

– прорахунками регулювання (помилки, стратегії реформування, наявність масштабної корупції, криміналізації середовища, тіньової економіки тощо);

– відсутністю національного консенсусу щодо національної ідеї, і, відповідно, національної моделі соціально-економічного розвитку;

– відсутністю чітко окреслених національних інтересів та стратегії національної безпеки в сфері економіки;

– високим рівнем політичної та економічної нестабільності;

– відсутністю активного громадянського суспільства, надмірними патерналістськими настроями і пасивністю громадян.

Постановка загальної проблеми. У сучасних умовах кризи, загрози, катастрофи стають нормою суспільно-економічного розвитку. В такій ситуації актуальним стає завдання передбачення цих неминучих негативів розвитку, розробки антикризових заходів в умовах економічної нестабільності.

Основними особливостями сучасного стану соціально-економічного розвитку України є недостатнє використання: вигідного транзитного геополітичного розміщення країни; достатньо високого науково-освітнього потенціалу; високотехнологічного потенціалу окремих галузей промисловості; потенційних можливостей агропромислового комплексу тощо.

Наслідком є формування структурно деформованої і незбалансованої соціально-економічної системи держави з істотним посиленням стратегічних загроз економічній та національній безпеці, теоретичні та прикладні аспекти яких потребують дослідження. Для сучасної економіки характерними є катастрофи і ризики, природа яких набуває все більш інституційного характеру, масштаби яких зростають внаслідок зростання трансакцій на світових фінансових ринках і перетворюються на загрози для реальної економіки в масштабах цілих країн, про що свідчить досвід Мексики, Бразилії, Аргентини, а в ХХІ ст. – і Японії та США [2, 4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій з економічного розвитку, дозволяє стверджувати, що стратегію виходу з кризи в Україні необхідно розглядати як процес розбудови держави на основі гармонізації соціальної, економічної та екологічної складової сталого інноваційного розвитку регіонів. Ступінь гармонізації сталого розвитку відображає баланс між економічним, екологічним та соціально-інституційним вимірами. Ступінь безпеки – рівень впливу джерела загрози на відповідний пріоритет.

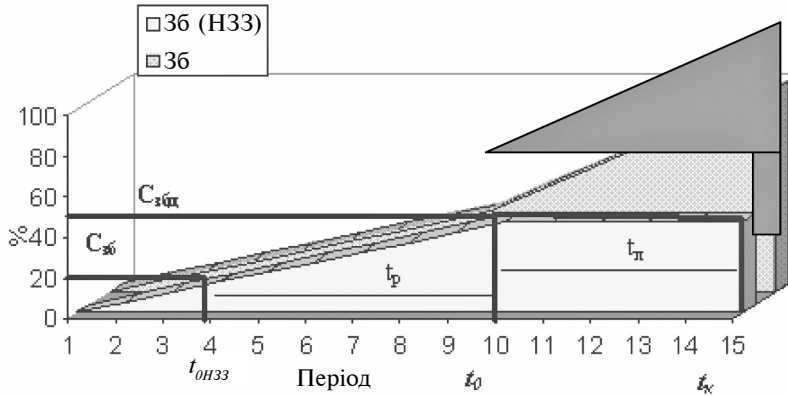
Однак сучасна ситуація в Україні характеризується тим, що ідеї сталого розвитку не отримали практичної розробки та відповідної політичної, фінансової і ресурсної підтримки. Результати дослідження рівня розвитку регіонів визначають необхідність диференційованого підходу до політики розвитку регіонів та розробки єдиної державної стратегії, заснованої на концептуальних принципах сталого гармонійного розвитку [1, 7, 9].

Метою цього дослідження є обґрунтування стратегії розвитку на основі концепції економічної безпеки, яка містить механізм антикризового регулювання економікою України в умовах техноглобалізму та сталого інноваційного розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека як складне соціальне явище є об'єктом комплексного наукового дослідження. Представники різних сфер науки вивчають проблему економічної безпеки з урахуванням своєї специфіки, в інтересах вирішення спеціальних завдань. Зокрема, політологів в економічній безпеці цікавить результат економічної політики різних суб'єктів діяльності і відносин; юристів – правові норми і гарантії забезпечення економічної безпеки, легітимність діяльності відповідних структур; соціологи головну увагу приділяють дослідженню громадської думки, динаміці її змін залежно від різноманітних чинників – загроз, небезпек економічним інтересам держави, громадян; економісти прагнуть до вивчення економічних відносин та економічної діяльності під кутом зору забезпечення безпеки, для чого необхідна розвинута економічна інфраструктура, кваліфікована робоча сила, інтегрованість національної економіки в систему світових господарських зв'язків тощо [9].

Загальна структура системи економічної безпеки може бути наведена у вигляді трьох захисних бар'єрів. Перший (зовнішній) бар'єр реалізується матеріальними (силовими) засобами охорони (*ІЗО*) – різними механічними способами захисту. Другий – нормативно-розпорядче та законодавче забезпечення (*НЗЗ*). Третій бар'єр реалізується з допомогою інституційного забезпечення (*ІЗ*). Необхідно визначити величину максимально допустимого збитку від кожного типу загроз для визначеного об'єкта (у тому числі і для соціально-економічної системи). Залежність величини збитку ($C_{зб}$) від часу, що минув з моменту виникнення загрози зображена на рис. 1.

За відсутності чи неефективності фінансові та матеріальні втрати у відношенні до об'єкта (темна поверхня) можуть становити до 100%. У разі наявності та відносної ефективності *НЗЗ* (світла поверхня), збитки на початковому етапі зростають з тією ж швидкістю, що і за відсутності *НЗЗ*, аж до початку ліквідації загрози у період t_0 (цей часовий проміжок складається з часу початку дії ($t_{0НЗЗ}$) і часу реагування (t_p), який визначається рівнем ефективності організаційних заходів.

Складено за: [Агадулін, с. 22].

Рис. 1. Залежність обсягу матеріальних та фінансових збитків від часового лагу після запровадження ефективного нормативно-розпорядчого та законодавчого забезпечення

Під час ліквідації загрози, на що витрачається час t_p , зростання збитку поступово сповільнюється і зупиняється у момент припинення дії загрози (t_k). Величина часу ліквідації загрози t визначається, здебільшого, стратегією і тактикою функціонування і взаємодії різних інституцій, покликаних посилювати рівень безпеки об'єкта. Таким чином, роль організаційних заходів, інституційного та нормативно-розпорядчого і законодавчого забезпечення для посилення рівня безпеки достатньо істотна – величина збитків від загрози і максимально допустимий час реакції засобами $H33$ багато в чому визначаються саме рівнем її ефективності. Для визначення критеріїв обрання того чи іншого $H33$ необхідно задати величину допустимих збитків $C_{зб0}$ від кожного типу зароз.

Розмір допустимих збитків залежить від категорії об'єкта, його значущості й обсягу матеріальних і фінансових ресурсів, що перебувають у його межах одночасно.

Знаючи середньостатистичний час $t_p + t_k$, що витрачається на виконання організаційних заходів, можна визначити величину допустимих збитків $C_{зб0}$, що завдаються, до здійснення впливу засобами $H33$ і відповідний максимально допустимий час реакції $H33$ (t_{H33}). За величиною t_{H33} можна визначити затрати, необхідні для створення системи $H33$.

Фундаментальний цикл економічної безпеки дозволяє розкрити сутність, яка полягає в забезпеченні динамічної рівноваги між ризиками і загрозами, що виникають для економічних суб'єктів та інструментами, що формують суб'єкти, з метою нейтралізації та протидії цим загрозам (рис. 2).

Рис. 2. Фундаментальний цикл процесу відновлення економічної безпеки [10, с. 40]

Системна трансформаційна криза зводить проблему безпеки України до забезпечення невідворотності самого переходу до ринку на основі максимального збереження ресурсної бази, а також України (як суверенного суб'єкта світового господарства) в процесі входження у глобальне господарство. Вихід економіки України із системної трансформаційної кризи означає перехід до такого відтворення інструментів економічної безпеки, яке б забезпечило рівновагу впливу названих інструментів та загроз економічній безпеці. Спосіб взаємозв'язку між відновленням ризиків та загроз і формуванням необхідних для їх нейтралізації інструментів економічної безпеки визначається характером інституційного взаємозв'язку між владою та власністю.

Загалом на прикладі нашої країни можна з'ясувати основні загрози економічній безпеці країни з трансформаційною економікою у процесі посилення інтеграційних зв'язків у межах світового господарства. Детальний аналіз позитивних наслідків від такого процесу докладно висвітлений у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі. Загрози виникають у таких сферах, як реальний сектор (спад виробництва та втрата певної частки ринків, зниження темпів розвитку та ліквідація окремих секторів АПК в умовах жорсткої конкуренції на світовому ринку сільськогосподарської продукції); фінансово-кредитна та валютна системи (різке зростання рівня державного та корпоративного боргу); узалежнення від іноземної валюти; втрата незалежності здійснення грошово-кредитної та фінансової політики; зростання обсягу «відмивання» коштів через офшорні центри; науково-технічна галузь («втеча інтелекту» та загроза науково-технологічній безпеці, залучення морально застарілих технологій); демографічні деформації (збільшення обсягу нелегальної міграції і, як наслідок, загострення соціальних проблем; старіння нації); ресурсна база та екологічна безпека (вичерпування ресурсів; виснаження ґрунтів та застосування генно-модифікованої насінневої бази з непередбачуваними наслідками; переміщення шкідливого виробництва на територію України). Класифікація загроз національній економічній безпеці наведена у табл. 2.

Дослідження взаємозв'язку антикризових заходів, проведених на макрорівні, дозволяє сформулювати такі рекомендації з удосконалення механізму антикризового регулювання в умовах світової економічної кризи на базі стратегії економічної безпеки та розвитку України, що орієнтована на запобігання загрозам економічної безпеки та забезпечення стабільного зростання економіки та підвищення добробуту населення, і повинна містити такі пріоритети:

- удосконалення податкової системи: застосування податкових стимулів до інноваційних і високотехнологічних підприємств;
 - підвищення інноваційної і інвестиційної активності;
 - перехід до стандартів розвинених країн у сфері бюджетної політики;
 - підвищення ефективності антимонопольної політики, створення здорового конкурентного середовища;
 - забезпечення охорони інтелектуальної власності за світовими стандартами;
 - розробка, впровадження й підтримка нових освітніх програм щодо підготовки менеджерів з безпеки, що включає збагачення теорії безпеки на основі узагальнення наявного практичного досвіду роботи менеджерів з безпеки; побудова навчальних програм для їх підготовки;
 - розробка регіональних програм економічної безпеки на основі використання інтелектуального потенціалу та підприємницького потенціалу території.
- Заходи антикризового характеру на макрорівні стосуються:
- формування попиту та стимулювання збуту вітчизняної продукції;
 - створення цілісної системи заходів щодо розв'язання завдань форсованого розширення експортної діяльності для взаємовигідного співробітництва у виробничій кооперації, науковій та інформаційній діяльності;

Таблиця 2

Класифікація загроз національній економічній безпеці

Напрямок впливу	Внутрішні загрози	Зовнішні загрози
Симетричні	Недостатність внутрішнього інституційного середовища, що обумовлює високий рівень трансакційних витрат (перш за все недосконалість правової сфери, бюрократичні бар'єри)	Конкурентні переваги (у тому числі ВЕЗ, офшорні зони і низький рівень трансакційних витрат на території іноземних країн (ліберальна податкова політика, правова захищеність, низький рівень бюрократичних перешкод)
	Нераціональна державна економічна політика у сфері розвитку інфраструктури та екології, недостатня інформаційна підтримка власного потенціалу для здійснення підприємницької діяльності, життєдіяльності та рекреації	Активний розвиток та реклама іноземної інфраструктури (у т.ч. курортної) та екології, що сприяє ефективнішому здійсненню підприємницької діяльності, життєдіяльності та відпочинку
	Неефективна державна політика відносно конкурентних переваг (абсолютних та відносних) і конкурентоспроможності вітчизняних товарів (робіт, послуг)	Активна економічна політика іноземних держав щодо розвитку конкурентних переваг і конкурентоспроможності товарів та послуг та подальша експансія імпортерів виробників (демпінг, лобіювання, реклама, створення позитивного іміджу)
	Недостатній обсяг (або відсутність) стратегічних резервів (сировинних (особливо енергетичних), продовольчих, товарних, трудових)	Інтервенція на внутрішні ринки стратегічно важливих товарів та послуг імпортерів виробників
	Недостатня ефективність політики (або її відсутність у сфері патріотичного виховання громадян)	Активна політика іноземних країн у сфері патріотичного виховання громадян і прагнення домінування у світовому господарстві та політиці
Несиметричні	Низька фінансова підтримка сфери науки, освіти, розвитку наукових досліджень	Активна політика іноземних країн у сфері залучення науково-дослідних кадрів, студентів з інших країн
	Нераціональна галузева та регіональна структура ВВП	Низький рівень економічного потенціалу і можливості впливу на міжнародні ринки, рівень впливу та участі у економічних і військово-політичних міжнародних союзах
Взаємні	Нераціональна державна політика стосовно соціальної сфери, що обумовлює бідність та соціальне напруження	Геополітичне розташування країни та її сусідство з країнами з нестабільною економікою та військово-політичними конфліктами
	Негативний вплив елементів навколишнього середовища на здоров'я та поширення захворювань та вірусів, що загрожують життєдіяльності людини	
	Проблеми незаконної міграції трудових ресурсів	
	Утворення міжнародних злочинних організацій та їх активна діяльність	

Складено за: [11, с. 12].

– забезпечення *постійного моніторингу державної політики* зі сторони партій та громадських об'єднань підприємців, а також прозорості державного регулювання сприятиме підвищенню ефективності державної політики;

– реалізації потенційних конкурентних переваг через стимулювання інвестиційно орієнтованого та інноваційного розвитку;

– відбудови внутрішнього ринку України як важливого чинника детінізації та декриміналізації економіки.

Висновки. Сталий та гармонійний розвиток України на основі моделі інтелектуально-інноваційного типу необхідно розглядати як стратегію економічної безпеки України у її геополітичному, європейському та національному вимірах. Розробка і реалізація такої стратегії здійснюється поетапно та послідовно (стабілізація, перехід, досягнення) з врахуванням факторів техноглобалізму та необхідності дотримання умов національної безпеки.

В стратегії економічної безпеки та інноваційного розвитку необхідно врахувати такі чинники: усвідомлення сучасної ноосферної ідеї і розвиток екології духу; забезпечення природних та конституційних прав людини; ідентифікація зовнішніх та внутрішніх загроз національним інтересам держави; формування інституціонального забезпечення національної безпеки на всіх рівнях управління.

Головна роль у цих процесах покладається на державу, яка мусить гарантувати безпеку в політичній, економічній, соціальній, екологічній, науково-технологічній, оборонній та інших сферах національної безпеки.

Політика сталого розвитку та гарантування економічної безпеки в умовах техноглобалізму повинна базуватися на таких принципах: визнання життєвих сил людини, родини, етносу, суспільства, нації, держави як найвищої цивілізаційної цінності, розвиток яких належить до національних інтересів; визначення сталості розвитку суспільства, держави та регіонів як процесу якісних змін на основі використання інтелектуального потенціалу; формування філософських орієнтирів суспільства на основі культурних, історичних, духовних та моральних цінностей як елементів інтелектуального потенціалу; захист інформаційного середовища від надмірного іноземного втручання та нав'язування чужоземних цінностей як елемент збереження національної ідентичності та самобутності; екологічне відродження природних об'єктів, ландшафтів як середовища існування і доміанти життя, скорочення техногенного навантаження на них; реалізація стратегій національної та державної безпеки як стратегічних цілей розвитку суспільства.

Список використаної літератури

1. Шевчук В.Я. Формування інноваційної моделі сталого розвитку України / В.Я. Шевчук // Економічний часопис ХХІ. – 2010. – № 2. – С. 6–8.

2. Юкіш В.В. Модель розвитку національної економіки України в історії вітчизняної економічної думки. Сталий розвиток економіки / В.В. Юкіш, Т.В. Овчиннікова // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – С. 38–46 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу www.nbu.gov.ua

3. Аналіз сталого розвитку: глобальний і регіональний контексти: У 2 ч. / Міжнар. рада з науки (ICSU) [та ін.]; Виконавці: А.О. Болдак, Джигирей та інші; наук. кер. М.З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ». – Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. – 2010. – С. 356.

4. Резникова Н. Інноваційна модель розвитку національної економіки: оцінка стартових можливостей та засобів реалізації [Електронний ресурс] / Н. Резникова. – Режим доступу до ресурсу www.academia.org.ua.

5. Ткаченко В.А. Условия неопределенности в управлении сложными социально-экономическими системами / В.А. Ткаченко, С.И. Чимшит // Вісник економічної науки України. – 2006. – № 2. – С. 154–160.

6. Петровська О.С. Сучасна модель економічного розвитку національної економіки / О.С. Петровська // Економічна теорія. – 2008. – № 1. – С. 30–40.
7. Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку (СЦД-Україна). [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: wdc.org.ua/uk
8. Бобров Є.А. Аналіз причин виникнення світової фінансової кризи та її вплив на економіку України / Є.А. Бобров // Фінанси України. – 2008. – № 12. – С. 33–43.
9. Власюк О. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О. Власюк // Аналітична доповідь. – Київ, 2008. – 48 с.
10. Агадулін Н.Ф. Национальная экономическая безопасность как категория экономической теории: автореф. дис. ... канд. экон. наук / Н.Ф. Агадулін. – Уфа, 2007. – 23 с.
11. Лопатин В. Экономические трансформации / В. Лопатин // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2007. – Том 5. – № 1. – С. 16–27.
12. Новицький В.Є. Економічні ресурси цивілізаційного розвитку: навчальний посібник / В.Є. Новицький. – К.: НАУ, 2007. – 268 с.

В статье рассматривается концепция экономической безопасности государства на основе инновационного гармонического развития регионов как основа парадигмы современного антикризисного управления экономикой страны. Обоснована необходимость разработки единой государственной стратегии на основе использования положений теории безопасности и теории кризисов, принципов гармонического и инновационного развития регионов в условиях техноглобализма.

Ключевые слова: *постоянное развитие, постоянное инновационное развитие, механизм антикризисного регулирования, интеллектуальный потенциал.*

In the article the concept of economic security through innovative sustainable development as the basis of the paradigm of modern anti-crisis management of the economy of the country is analyzed. The necessity of developing a unified state policy on the basis of the provisions of the security theory and the theory of management, principles of harmonious regional development and innovation in technoglobalism is justified.

Key words: *sustainable development, innovations, the mechanism of anti-crisis regulation, intellectual potential.*

Надійшло до редакції 5.04.2012.